

Lohja Rudus Oy Ab
PL 49
00441 HELSINKI

Viite / Hänvisning
Kirjeenne 13.10.2006

Asia / Ärende
LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN
ARVIOINTISELOSTUKSESTA, KRÅKÖN MAA-AINESTEN
OTTO, PORVOO

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Lohja Rudus Oy Ab on toimittanut 13.10.2006 Uudenmaan ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen Porvoon Kråkön maa-ainesten ottohankkeestaan.

Uudenmaan ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 5.6.2006.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaa Lohja Rudus Oy Ab, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on Eija Ehrukainen. Konsulttina ympäristövaikutusten arvioinnissa on Ramboll Finland Oy projektipäällikkönään Jari Mannila. Uudenmaan ympäristökeskus toimii yhteysviranomaisena hankkeen arviointimenettelyssä yhteyshenkilönään Jorma Jantunen.

Hankkeen YVA-menettelyn tarve

Hankkeen YVA-menettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen (2006) pykälän 6 hankeluettelon 2 (luonnonvarojen otto ja käsittely) b –kohdan perusteella. Sen mukaan YVA-menettelyä sovelletaan kiven, soran tai hiekan ottoon, kun louhinta- tai kaivualueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

Arviointiselostus

Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehdoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä laatiman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava voi hakea tarvittavia lupia hankkeen toteuttamiselle.

Maksu hankkeesta vastaavalle 5 750 € (A23-531-AT3)
Maksuperusteet lausunnon liitteenä

Hanke ja sen vaihtoehdot

YVA-menettelyn kohteena on Porvoon Kräkön saarella sijaitseva vanha soranottoalue. Alue sijaitsee noin 11 kilometriä Porvoon keskustasta etelään Kräkömalmen nimisellä alueella. Ottoalueen soravarat ovat laadultaan erinomaisia ja betoninvalmistukseen hyvin soveltuvia.

Kräkön ottoalueelta otetaan suunnitelman mukaan soraa pohjaveden pinnan alapuolelta laahakauhalla tai vastaavalla laitteistolla. Alueella hyödynnetään myös pohjavedenpinnan yläpuolisia massoja. Ottotoiminta jaetaan kolmeen eri ottovaiheeseen siten, että toiminta alkaa luoteisosasta ja etenee kohti kaakkoa. Otto tehdään niin, että aluetta voidaan myös ottotoiminnan aikana kesäisin käyttää uimapaikkana.

Aikaisemman ottotoiminnan seurauksena alueelle muodostuneet kaksi pohjavesiallasta yhdistyvät tekeillä olevan maa-ainestenottosuunnitelman mukaan ja alueen luoteisosaan muodostuu uusi pienempi allas, joka ottotoiminnan loputtua tulee palvelemaan pääasiassa uimapaikkana. Alueella olevat nykyiset pohjavesialtaat ovat noin 4,5 ja 0,9 hehtaarin suuruisia.

Arvioitavat vaihtoehdot

0-vaihtoehto: Hanketta ei toteuteta.

1-vaihtoehto: Hanke toteutetaan suunnitelman mukaisesti.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Hanke ei suoraan liity minkään yksittäisen hankkeen toteutukseen.

Arvioinnin yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

2. ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiselostuksen vireilläolosta on tiedotettu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain ja asetuksen mukaisesti seuraavissa lehdissä: Uusimaa ja Borgåbladet.

Arviointiselostus on kuulutettu ja se on ollut yleisön nähtävillä 23.10. - 21.12.2006 Porvoon kaupungin ympäristönsuojelutoimistossa, Porvoon pääkirjastossa, Kevätkummun nuorisotalolla, Gammelbackan kirjastossa sekä internetsivulla <http://www.teollisuusbetoni.fi/kiviaines>.

Hankkeesta järjestettiin esittelytilaisuus yleisölle 30.10.2006 Porvoossa.

3. YHTEENVETO ESITYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiselostuksesta pyydettiin lausunnot Porvoon kaupungilta, Etelä-Suomen lääninhallitukselta, Itä-Uudenmaan liitolta ja Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiriltä.

Lausunnot

Porvoon kaupungin kaupunginhallitus yhtyy kaavoitus- ja rakennuslautakunnan, teknisen lautakunnan, ympäristölautakunnan ja terveydensuojelujaoston antamiin lausuntoihin. Kaupunginhallitus korostaa erityisesti hankkeen edellyttämän raskaan liikenteen lisääntymisen tuomia ongelmia. Kaupunginhallitus katsoo, että arviointiselostuksen toteamus "Rekkaliikenne ei Kråkön ulkopuolella olennaisesti lisääntynyt nykyisestä" antaa täysin väärän kuvan hankkeen liikenteelle aiheuttavien vaikutusten merkityksestä. Soran ja kiviaineksen maantiekuljetuksia Kråköstä ei voida sallia ennen keskustan ohittavan Saaristotien valmistumista. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä selvittää edelleen vesikuljetusten käyttöä.

Porvoon kaupungin kaavoitus- ja rakennuslautakunnan mukaan arviointiselostus kattaa pääperiaatteissaan YVA-lainsäädännön sisältövaatimukset. Lautakunta pitää tärkeänä, että lieventämistoimenpiteissä olisi mahdollisena vaihtoehtona tarkasteltu myös ottomäärän vähentämisen vaikutuksia arvioituihin vaikutuksiin. Lautakunta kuitenkin korostaa, että hanke sijoittuu vanhalle soranottoalueelle, jonka ottotoiminta ja jälkihoito tulee saattaa päätökseen eikä alue voi jäädä nykyiseen kuntoonsa.

Liikennevaikutuksia arvioitaessa, sen lisäksi mitä tekninen lautakunta on lausunut, olisi syytä jatkotyöskentelyssä ja aikatauluissa ottaa huomioon Mannerheiminkadun sillan, jonka kautta esitetyt kuljetusreitit kulkevat, tuleva mittava korjaus-/uudisrakentaminen. Sillan korjaus saattaa olla mahdollista käynnistää jo 2008. Raskaalle liikenteelle ei voida osoittaa siltayhteyttä korvaavaa reittiä keskustan läpi vaan ainoana vaihtoehtona on kuljetusreitti Loviisantien kautta moottoritiele. Liikennevaikutuksia arvioitaessa on syytä korostetusti tuoda esiin vaikutukset kevyen liikenteen turvallisuuden soranoton aikana. Soranoton aiheuttama raskas liikenne edellyttää turvallisen kevyen liikenteen yhteyden toteuttamista kuljetusreitien varteen.

Porvoon kaupungin tekninen lautakunta katsoo, että arviointiselostuksen mukaisen liikenteen aiheuttamat haitat ja riskit ovat liian suuria, jotta kiviaineksen kuljetuksen voisi hyväksyä esitettyjä reittejä pitkin. Maantiekuljetusten sallimisen ehtona tulee olla Kråkön-, Bjurbölen- sekä Tarkkistentien liikenneturvallisuuden parantuminen oleellisesti kevyenliikenteen sekä tien geometrian osalta ennen ottotoiminnan aloittamista. Keskustan ja Tarkkisten alueelle aiheutuvien ongelmien sekä Porvoon kaupungin maankäytön järkevän kehittämisen haittaamisen takia kiviaineksen kuljettamista Kråkön maanotto paikalta ei voida sallia ennen Saaristotien käyttöönottoa.

Porvoon kaupungin terveydensuojelujaoston mukaan toiminta on suunniteltava siten, että Valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaiset melutasojen ohjearvot eivät ylitä ympäröivillä asuin- ja loma-asutusalueilla. Louhiminen ja murskaaminen tulee rajoittaa arkipäiviin. Laitokset tulee jo lähtökohtaisesti sijoittaa mahdollisimman suojaisiin paikkoihin maastonmuotoja hyödyntäen. Rannanpuoleinen harjanne toimii Natura-alueelle meluesteenä, joten sitä ei tule toiminnassa madaltaa tai puhkoa.

Toiminnasta aiheutuva pöly ei saa kulkeutua asutuksen piha-alueille. Työmaateiden pölyämistä on estettävä kastelulla ja säännöllisellä kunnostuksella. Kaivovesien ladun turvaamiseksi ei pölynsidontaan tule käyttää suolaa tai muita kemikaaleja. Alueelle tulee rakentaa varikkoalue, johon sijoitetaan kaikki toiminnot, joissa käsitellään poltto- ja voiteluaineita. Vahinko- ja onnettomuustilanteiden varalle on varikolla oltava riittävä määrä imeytysmateriaalia. Stensbölefjärdenin meriveden pääsy alueelle maanpintaa pitkin on estettävä rakentamalla matalalle alueelle tiivis pengeri. Tarvittaessa on ryhdyttävä toimenpiteisiin estämään meriveden pääsy altaisiin.

Liikenneturvallisuuden kannalta tulee Kråkön sillan kohdalle sekä Bjurbölen- ja Tarkkistentielle rakentaa kevyen liikenteen väylät. Saaristotien toteuttaminen poistaisi ruuhkia sekä melu- ja pölyhaittoja Tarkkisissa ja Porvoon keskustan alueella. Liikenteestä aiheutuvaa melua voitaisiin lieventää nopeuksia rajoittamalla mm. Bjurbölen päiväkodin kohdalla.

Porvoon kaupungin ympäristölautakunta toteaa, että arviointiselostus kattaa pääpiirteissään YVA-lainsäädännön sisältövaatimukset. Lautakunta katsoo, että hanketta ei voida merkittävien vaikutustensa takia toteuttaa VE1 mukaisella tavalla. Ennen hankkeen toteuttamista tulee siitä aiheutuvat haitalliset ympäristövaikutukset saada paremmin hallintaan.

Ympäristövaikutusten arvioinnin jälkeen on käynyt ilmi, että pohjavesialtaissa ja niiden ympäristössä elävän eliöstön kartoitus on ollut puutteellista. Ottotoiminnan (VE1) vaikutukset alueen matelijakantaan ja viitasammakkopopulaatioon on arvioitava tarkemmin. Pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ei tuo riittävää selvitystä, voiko voimakas maa-ainesten otto muuttaa meriveden rantaimetyymistä niin, että tapahtuisi vesilain 1:15 § tai 1:18 § mukaisia muutoksia vesistössä tai pohjaveden laadussa.

VE0 vaihtoehtoon viitaten ympäristölautakunta katsoo, että alueen haltijan tulee siivota mm. jätelain vastaiset rakenteet ja roskaantuneisuus alueelta riippumatta siitä, aloitetaanko maa-ainesten otto vai ei.

Ympäristölautakunta edellyttää, että mahdollinen soran murskaustoiminta on kyettävä järjestämään siten, että melun ohjearvojen ylittymistä ei tapahdu ympäristöministeriön melunmittausohjeiden puitteissa. Meluntorjuntatoimenpiteet tulee tarkentaa ja yksilöidä seikkaperäisemmin mahdollisessa murskausta koskevassa ympäristölupahakemuksessa. Melun leviämisen estäminen avoimessa maastossa ja vesistön kautta edellyttää mahdolliselta murskaustoiminnalta normaalia tiukempia suojausjärjestelyjä. Pölyntorjuntakeinoihin ja niiden pölyn leviämistä estäviin vaikutuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota ympäristölupahakemusta laadittaessa.

Etelä-Suomen lääninhallitus toteaa, että arviointiselostuksen mukaan hankkeesta ei tule olemaan haittavaikutuksia pohjaveden laadulle ja alueelle voitaisiin jatkossakin sijoittaa varavedenottoa. Lääninhallitus ei pidä hyvänä suuntauksena sitä, että talousveden hankintaan soveltuvalla pohjavesialueella sijoitetaan pohjaveden laatua vaarantavia toimintoja. Mikäli tällaisia toimintoja pohjavesialueelle sallitaan, tulisi pohjavesiluokituksen tarpeellisuus ja luokitus harkita uudelleen ennen hankkeisiin ryhtymistä.

Mikäli hanke toteutetaan, pitää lääninhallitus välttämättömänä, että lähialueen talousvesikaivojen veden laatua ja riittävyyttä seurataan ja uimapaikkana käytettävän pohjavesialtaan veden laatua tutkitaan. Meriveden imeytymisen estäminen pohjaveteen tulee huolellisesti varmistaa ennakkosuunnittelulla riskitekijät huomioiden. Varikkoalue tulisi sijoittaa pohjavesialueen ulkopuolelle. Ulkopuolisten pääsy pohjavesialueella öljytuotteita sisältävien laitteiden ja koneiden läheisyyteen tulee estää. Ympäristölupavaiheessa laitteiden ja koneiden sijoittelun, huollon ja öljyvuotojen havaitsemisen seurannan ennakkosuunnitteluun on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota.

Lääninhallitus katsoo, että ennen hankkeen käynnistämistä kevyelle liikenteelle tulisi rakentaa oma väylä liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Väylä on tarpeen ainakin sillä osuudella, johon merkittävä liikenteen lisäys hankkeen vuoksi kohdistuu. Liikenteestä aiheutuvan melu-, värinä- ja pölyhaitan suuruutta Bjurbölen päiväkodissa ja sen piha-alueella on tarpeen ympäristölupavaiheessa selvittää nyt esitettyä tarkemmin. Toiminnan aikana käytössä olevan uimapaikan turvallinen käyttö tulee varmistaa.

Arviointiselostuksesta ei käy ilmi, onko kaupungin terveydensuojeluviranomainen ollut mukana arviointimenettelyssä. Terveydensuojeluviranomaisen valvoo mm. talousveden ja uimaveden laatua sekä päiväkodin terveydellisiä olosuhteita ja uimapaikkojen turvallisuutta, minkä vuoksi lääninhallitus pitää tärkeänä paikallisen terveydensuojeluviranomaisen asiantuntemuksen huomioimista jatkosuunnittelussa.

Hankkeen sosiaalisia vaikutuksia on arviointiselostuksen mukaan selvitetty monipuolisesti ja kattavasti. Selostuksesta ei kuitenkaan ilmene onko mainituissa asiantuntijahaastatteluissa ollut sosiaaliviranomaisten edustajia. Alueen väestön näkemykset on tuotu hyvin esille. Samoin on raportoitu seikkaperäisesti hankkeen turvallisuusriskit koululaisten sekä alueella sijaitsevan päiväkodin toiminnan kannalta.

Itä-Uudenmaan liitto toteaa, että ympäristövaikutusten arvioinnissa on kuvattu yleisesti ottaen varsin kattavasti hankkeen keskeisimmät vaikutukset ja kuvattu haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteitä. Alueen kannalta merkittävin hankkeen positiivinen vaikutus on se, että tällä hetkellä jälkihoitamattomana oleva entinen soranottoalue kunnostetaan sen hyödyntämisen jälkeen virkistyskäyttöön paremmin soveltuvaksi.

Soranoton myötä lisääntyvä raskaiden kuljetusten määrä aiheuttaa sekä viihtyisyyshaittoja että liikenneturvallisuusongelmia. Arvioinnin mukaan Kräköntiellä rekkaliikenteen osuus lisääntyy huomattavasti (lisäystä 110

ajoneuvoa/vrk soranottokaudella), mutta muiden tieosuuksien kohdalla "rekkaliikenne ei olennaisesti tule lisääntymään nykyisestä Kråkön ulkopuolella". Arvioinnissa ei ole erikseen osoitettu ko. muilla teillä tapahtuvaa liikenteen lisästä. Koska sorakuljetukset kokonaisuudessaan suuntautuvat Kråköstä pohjoiseen, niin välillä Bjurböle - Porvoon keskusta raskaan liikenteen osuus kuitenkin yli kaksinkertaistuu nykyisestä 99 ajoneuvosta 219 ajoneuvon, mikäli vastaavasti Sondbystä tulevat kuljetukset eivät vähene. Arvioinnissakin todettu Porvoon itäisen ohitustien toteuttaminen on mm. sorakuljetusten vuoksi erittäin tärkeää. Hankkeen vaiheistusta tulisi pyrkiä siirtämään mahdollisimman paljon itäisen ohitustien valmistumisen jälkeiseen aikaan. Samalla tulisi harkita, onko edellytyksiä alueen pitempiaikaiseen hyödyntämiseen, jolloin korkealaatuisen betonisoran saatavuus Itä-Uudellamaalla turvattaisiin pitemmällä aikavälillä.

Tiehallinnon Uudenmaan tiepiirin mukaan tehdystä YVA-selvityksestä saa erittäin hyvän kuvan hankkeen vaikutuksista liikenteeseen ja keinoista, joilla liikenteen haitallisia vaikutuksia olisi mahdollista lieventää.

Tiepiiri toteaa, että selostuksessa esitetyistä, Porvoon keskustan läpi kulkevista reiteistä kumpikaan ei ole hyvä. Myös maanteiden 1551 (Bjurbölientie) ja 1552 (Tarkkistentie) osuus reitistä on turvaton tien kapeuden ja mutkaisuuden takia, samoin maantie 11813 (Kråköntie) kapean sillan takia. Saaristotien toteuttaminen siirtäisi pääosan liikenteestä taajaan rakennetuilta alueilta. Kevyen liikenteen turvallisuutta maantiellä 1551 ja 1552 parantaisi kevyen liikenteen väylä, joka tukisi myös alueen samanaikaista ja tulevaa käyttöä virkistysalueena. Myös Kråkön kapea silta olisi huomioitava kevyen liikenteen kannalta.

Valitettavasti Tiehallinnolla ei ole nykyisessä rahoitustilanteessa kuitenkaan mahdollisuutta parantaa kuljetusreittiä edellä esitetyillä tavoilla, eikä sorakuljetusten alkaminen Kråköstä myöskään vaikuta hankkeiden priorisointiin tiepiirin alueella, koska liikennetilanne ei Porvoossa oleellisesti muutu hankkeen takia. Maantiellä 1551 nopeusrajoitusta on jo hiljattain pudotettu mm. sorakuljetusten vuoksi.

Mielipiteet

Yhteenvedossa on tuotu esille mielipiteissä esitettyjä ja niissä painottuneita seikkoja ja näkökohtia.

Muistuttaja 1 vastustaa hanketta, mikäli liikenne kulkee Tarkkistentien kautta. Hän toteaa mm. että tien kapasiteetti ei kestä kuljetusten lisääntymistä ja että tien liikenneturvallisuus on tällä hetkellä heikko.

Muistuttajan 2 mukaan ennen kuin hanke olisi mahdollista toteuttaa tulisi ottaa huomioon tai ratkaista useita meluun ja pölyyn sekä liikenteeseen ja turvallisuuteen liittyviä seikkoja. Muistuttaja toteaa soranotosta aiheutuvan kohtuutonta melua alueen asukkaille ja että soranotto pitäisi rajata arkipäiviin, jolloin se tulisi lopettaa klo 16 - 17 aikoihin.

Liikenteen ja turvallisuuden suhteen muistuttaja toteaa, että tie on erittäin kapea ja sillä liikkuu paljon mm. pyöräilijöitä, mopoilijoita ja koululaisia. Tie on rakennettu pienille liikennemäärille eikä se myöskään kestä hankkeen vaatimaa rekkaliikennettä. Kuljetusreitien kulkeminen kaupungin keskustan läpi on muistuttajan mielestä käsittämätöntä. Mikäli hanke toteutetaan tulee Bjurbörentietä leventää ja rakentaa kevyen liikenteen väylä Kråköstä keskustaan asti. Tämän lisäksi tulisi rakentaa ohikulkutie, jotta rekkojen ajo keskustan lävitse vältetään. Muistuttajaa huolestuttaa myös sora- ja betonin vaikutus alueen kaivoihin. Lisäksi hän on alueen asukkaana erittäin huolissaan alueen viihtyisyydestä ja toteaa Lohja Ruduksen ajavan vain omaa ja sijoittajien etua.

Muistuttaja 3 ja 93 allekirjoittanutta toteavat, että hankkeella on hyvin negatiivinen vaikutus luontoon, liikenteeseen, pohjaveteen ja paikallisten ihmisten elinoloihin ja että hankkeen toteuttamatta jättäminen (VE0) on ainoa oikea vaihtoehto. He huomauttavat, että kyseessä ei ole vain vanha sora- ja betonin alue vaan suunniteltu alue on vanhaa aluetta huomattavasti suurempi. Lisäksi he muistuttavat, että aiempi ottotoiminta on mm. ollut huomattavasti pienimuotoisempaa ja kuljetukset on hoidettu pääosin meriteitse, jolloin se on aiheuttanut huomattavasti nyt suunniteltua vähäisempiä haittavaikutuksia. He myös huomauttavat, että selostuksen kuvissa 2 ja 3 ottoalueen rajaus kaakkoiskärjen osalta on erilainen ja haluavat tietää oikean rajauksen.

Vaikutuksia arvioitaessa tulisi ehdottomasti laatia riskianalyysi, jossa punnitaan suunnitellun ottotoiminnan keskeiset riskit, niiden vakavuus, todennäköisyys ja kokonaisarvio suunniteltuine ehkäisevine toimenpiteineen. Nykyisellään suunnitelmissa on aivan liian suuria epävarmuustekijöitä, joita ei ole riittävästi selvitetty tai tutkittu.

Tiedottamisen osalta todetaan, että hankkeesta paikallisille asukkaille tiedottaminen ei ole toteutunut arviointiselostuksessa kuvatulla tavalla, mm. arviointiselostuksessa mainittua, koteihin jaettua, arviointiohjelmasta ja -selostuksesta tiedottavaa postia ei ole lainkaan tullut. Lisäksi he ihmettelevät millä perusteella 31.5.2006 pidettyyn ryhmähaastatteluun kutsuttiin asukkaiden ja sidosryhmien edustajia. Väitettä siitä, että seitsemän henkilöä joista osa ei edes asu alueella, voisivat kattavasti selostuksessa mainituissa aiheissa edustaa koko hankkeen vaikutuspiirissä asuvien mielipiteitä, on ilmiselvästi valheellinen. Hankkeen vaikutuksia ihmisten elinolosuhteisiin arvioitaessa pääasiallisena menetelmänä käytetty vuorovaikutteinen ryhmähaastattelu on todettava toteutuksen osalta epäluotettavaksi ja siten myös siitä vedetyt johtopäätökset ihmisten mielipiteistä ovat epäluotettavia.

Nykyisestä maankäytöstä todetaan, että alue palvelee tarkoitustaan nykyisellään mainiosti. Suunniteltu, huomattavasti laajamittaisempi käyttö virkistysalueena aiheuttaisi nykyistä suurempia haittavaikutuksia lisääntyneen liikenteen, melun sekä jätehuollon muodossa alueen luonnolle ja lähiseudun asutukselle. Suunnitellun tulevan virkistysalueen kohdalla pidetään ristiriitaisena mainintaa, että luonto ei häiriinny, mutta kuitenkin ehdotetaan laiturin rakentamista. Mikäli väitetään, että hankkeen toteuttaminen poistaisi roskaantumisongelmat, tulee Lohja Ruduksen ottaa vastuu roskaamisen-

gelman poistamisesta ja pysäköinnin järjestämisestä sekä ottaa kantaa siihen, miten alueen omistussuhteita on hankkeen mahdollisen toteuttamisen jälkeen tarkoitus jatkaa.

Vanhalle soranottoalueelle ja sen lampiin muodostuneita ekosysteemejä tulee ehdottomasti tarkastella laajemmin kuin pelkästään linnuston ja kasvien näkökulmasta. Linnuston osalta tulee hankkia vuoden 2004 tietoja tuoreempaa tietoa. Muistuttajan 4 lausuntoon viitaten vaaditaan, että ottoalueen ja sen vaikutuspiirin arviointi suoritetaan kokonaan uudelleen kattavana, esim. sammakkoeläimet ja hyönteiset houmioiden. Lisäselvitysten jälkeen on tehtävä myös uusi alueen lajien uhanalaisuusarviointi.

Arviointiselostuksessa mainitaan, että Kräkön saari ei ole vesitaloudellisesti riippuvainen alueen omasta pohjavedestä. Paikallisen pohjaveden merkittävyyden arviointi ja tutkimusalueen rajan määrittely perustuu karttojen avulla tehtyyn arvioon oletetun kalliokynnyksen sijainnista. Menetelmä ei ole luotettava ja antaa epätarkan kuvan pohjaveden merkittävyydestä ja asukkaiden riippuvuudesta siihen. Selostuksessa esitetyt arviot poistetun maan aineksen korvautumisesta pohjavedellä ovat liian summittaiset ja sisältävät liikaa arvioihin ja yleistyksiin pohjautuvia epävarmuustekijöitä. Esitettyihin arvioihin on otettava mukaan suuri varmuuskerroin, ellei kaikkia osatekijöitä perustella ja selvitetä tarkemmin. Huolestuttavinta on se, että arviointiselostuksessa ei ole selvitetty merenpinnan ja molempien pohjavesialtaiden pinnankorkeuden vaihtelun samanaikaisuuden välistä yhteyttä.

Tien Kräköstä Porvooseen todetaan olevan kapea ja jo nykyisellään vilkasliikenteinen. Rekkaliikenteen todetaan merkittävästi lisääntyvän suunnitelman mukaisien ottomäärien ja ajanjaksojen perusteella. Kevyen liikenteen osalta tämä merkitsee sietämätöntä tilannetta. Lohja Rudus ei ole esittänyt tilastotietoa Sondbyn ajoneuvomääristä, jotta vertailu nykyisiin liikennemääriin olisi mahdollista. Suunnitellut kuljetusreitit Tarkkisten ja Porvoon keskustan tai Pihlajatieen kautta ovat erittäin huonoja ja vaarallisia. Maantiekuljetuksille ei ole osoitettu hyväksyttävissä olevaa reittiä.

Meluvaikutusten arvioinnissa viitteenä käytetty Valtioneuvoston päätökseen perustuva ohjearvotaulukko antaa klo 07-22 aikana taajaman ulkopuolella olevan virkistysalueen melutason ohjearvoksi < 45 dB, silti arviointiselostuksessa todetaan, että voitaneen käyttää < 55 dB ohjearvoa pohjavesialtaiden virkistyskäytölle. Tämä ei ole hyväksyttävää. Taustamelu on jätetty pois laskennasta, mutta Natura-alueen ja virkistysalueen kannalta on olennaista, että arvioidaan kokonaisuutena, joten uusi laskelma, jossa myös Kräköntien liikenteen melu on otettu paikallisesti kokonaisarviossa huomioon, on välttämätön. Arviot meluhaitoista ovat selvästi alimitoitettut.

Muistuttaja 4 toteaa, että suunnitellulla hankkeella on merkittäviä vaikutuksia alueen luonnolle ja eliöstölle. Tehdyissä selvityksissä ei ole riittävästi huomioitu alueen luontoarvoja, eikä alueen eliöstöä ole kartoitettu riittävästi perusteellisesti.

Alue on aikaisemman soranottotoiminnan loputtua jäänyt luonnontilaan ja suurelta osaltaan muodostaa nykyään Suomen luonnossa harvinaisen paah-

dealue-elinympäristön. Paahdealueet ovat keskeisiä elinympäristöjä monille uhanalaisille lajeille, erityisesti hyönteisille ja putkilokasveille. Kråkön alueella oleva maa-ainesten ottoon suunniteltu alue on erityisen sovelias elinympäristö kaikille alueella tavattaville matelijoille (kyy, rantakäärme, sisilisko, vaskitsa) ja alueelle muodostuneiden lampien ja pienvesien ansiosta myös sammakkoeläimille (sammakko, rupikonna, vesilisko, viitasammakko). Matelijoista rantakäärme (vaarantunut), sisilisko ja vaskitsa (silmäpidettävä) ja kaikki mainitut sammakkoeläimet ovat rauhoitettuja. Sammakkoeläimistä viitasammakko kuuluu luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaiseen luontodirektiivin IV (a) –liitteen lajeihin, joiden selvästi luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Muistuttajan mielestä suunniteltava hanke ei ole sellainen, jonka takia voitaisiin myöntää luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukainen poikkeus em. kiellosta luontodirektiivissä (16 artikla) mainituin perustein.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankkeen kuvaus ja tarkastellut vaihtoehdot

Hanke on maa-ainesten ottaminen vanhalta soranottoalueelta siihen liittyvine jälkihoitoinen, jolloin maa-ainesten otolle ei ole sijoituspaikkavaihtoehtoja. Vaikutukset on arvioitu osin maa-ainesten ottovaiheittain suurimman ottomäärän mukaan, mikä voi tarjota liikkumavaraa hankkeen mahdolliseen jatkosuunnitteluun.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Liikenne

Suurimmassa osassa lausuntoja ja muistutuksia kiinnitettiin huomiota hankkeen aiheuttamaan liikenteeseen ja sen ongelmiin nykyisellä tie- ja katuverkolla. Hankkeen liikenteelliset vaikutukset ja niiden lieventämistoimet on esitetty arviointiselostuksessa selkeästi. Liikenteelliset ongelmat kohdistuvat yleiseen tie- ja katuverkkoon. Vastuu yleisestä tieverkosta on kuitenkin tiehallinnolla ja katuverkon osalta Porvoon kaupungilla. Kaupunki esittää ratkaisuksi saaristotietä ja vesikuljetuksia. Hankkeesta vastaava ei pidä vesikuljetuksia Kråkön osalta mahdollisina ja Uudenmaan tiepiiri on todennut, ettei sillä nykyisessä rahoitustilanteessa ole mahdollista parantaa kuljetusreittiä arviointiselostuksessa esitetyillä tavoilla, eikä sorakuljetusten alkaminen Kråköstä vaikuta hankkeiden priorisointiin tiepiirin alueella.

Pohjavesi

Alueella on kaksi pohjavesiallasta ja alue on luokiteltu II-luokan pohjavesialueeksi. Hanke vaatii vesilain mukaisen luvan, koska pohjaveden määrän ja laadun säilyvyys voi hankkeen johdosta vaarantua. Ottotoiminnan määrä ylittänee ajoittain pohjavesiesiintymän antoisuuden, jolloin riski meriveden virtauksesta pohjaveteen on huomattava. Arvioinnissa ei ole otettu kantaa

siihen millaisiksi ottotoiminnan kokonaisvaikutukset muodostuvat vuosien mittaan. Tässä yhteydessä ympäristökeskuksen ei ole mahdollista ottaa kantaa hankkeen vesilain mukaisiin luvanmyöntämisedellytyksiin.

Suunnitelmaa ja arvioita pohjavesivaikutuksista on tarkennettava mahdolliseen vesioikeudelliseen lupakäsittelyyn.

Melu ja luonto

Arviointiselostuksessa on esitetty eri maa-ainesten ottovaiheiden melun leviäminen. Valtioneuvosto on asettanut ulkomelulle yleiset ohjearvot (VNp993/92). Niiden mukaan luonnonsuojelualueiden korkein sallittu melutaso on päivällä 45 dB. Meluarvot on esitetty arviointiselostuksessa. Melulaskelmien perusteella 45 dB:n meluvyöhyke ulottuu ottovaiheissa 1 ja 2 puoliväliin Stensbölefjärdeniä, joka kuuluu NATURA 2000 verkostoon. Jopa 60 dB:n meluvyöhyke ulottuu arviointiselostuksen mukaan Stensbölefjärdenin NATURA 2000 –alueelle.

Arviointiselostuksen liitteenä on erillinen NATURA-arviointi, jonka keskeisimmät asiat on koottu arviointiselostukseen. NATURA-arvioinnin tekijällä ei ole ollut käytettävissään hankkeen melulaskelmia. Natura-arvioinnin tekijä on olettanut ottotoiminnan ja Stensbölefjärdenin väliin jäävän kannaksen toimivan parempana melusuojana kuin se tehtyjen melumallinnusten mukaan toimii. Näiltä osin arviointiselostus ei ole luotettava eivätkä tehdyt johtopäätökset välttämättä oikeita. Arviointiselostuksen mukaan valtioneuvoston meluohjearvot ylittyvät laajalla alueella Stensbölefjärdenillä. Arviointiselostuksessa ei ole tältä osin myöskään arvioitu hankkeen toteuttamiskelpoisuutta tai jatkosuunnittelutarpeita.

Arviointiselostuksesta annetuissa muistutuksissa on tullut esiin tieto, että alueella tavataan viitasammakkoa. Viitasammakko kuuluu luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaisiin EY:n luontodirektiivin IV (a) –liitteen lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Tieto viitasammakosta ei ollut käytettävissä ympäristövaikutusten arviointia tehtäessä. Viitasammakon esiintyminen on selvittävää ja hankkeen sille mahdollisesti aiheuttamat vaikutukset on arvioitava luonnonsuojelulain edellyttämällä tavalla.

Arviointiselostuksen riittävyys

Arviointi on osin yleisellä tasolla. Siinä on tarkasteltu suurimman maa-ainesten ottomäärän ympäristövaikutuksia eikä hankkeen yksityiskohtia ole vielä suunniteltu.

Arviointi osoittaa selvimmät jatkoselvitystarpeet erityisesti meluntorjunnan, pohjavesiasioiden kuin luontoselvitystenkin osalta.

5. LAUSUNNOISTA TIEDOTTAMINEN

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteensä esittäneille. Lausunto tulee nähtävillä internetsivuille osoitteeseen www.ymparisto.fi/uus.

Lähetämme kopiot arviointiselostuksesta saamistamme lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ympäristökeskuksessa.

Ympäristökeskuksen johtaja Leena Saviranta

Ylitarkastaja Jorma Jantunen

LIITTEET Maksun määräytymisen perusteet

TIEDOKSI Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiselostuksia)
Alueelliset ympäristökeskukset
Lausunnonantajat
Muistuttajat